

Er is veel gebeurd in de Bemmelse polder en daarom is het hoog tijd voor een volgende nieuwsbrief. Graag praten wij u bij!

Hoogwater veiligheid

Meer dan een paar droge voeten alleen

Het wordt wellicht nogal eens vergeten maar het graven in de uiterwaarden gebeurt juist ook om de rivier meer ruimte te geven bij hoogwater. Ook afgelopen jaar hebben we weer periodes gehad waarop het water tegen de dijk aan stond. Dienst Landelijk Gebied heeft samen met de bedrijven in de uiterwaard de benodigde veiligheidsdoelstelling in het kader van Ruimte voor de Rivier ruim voor 2015 bereikt. De herinrichting is in januari 2010 van start gegaan. In het gebied zijn twee oude fabrieksterreinen opgeruimd en is er voor de beide bedrijven één nieuw terrein aan de Waal aangelegd. Naast dit fabrieksterrein is een haven aangelegd om transport over de watersnelweg van Europa (de Waal) zoveel mogelijk te faciliteren. Daarnaast is er een grote geul achter dit nieuwe terrein aangelegd en hebben de waterplassen andere contouren gekregen.

Meer water bij een gelijkblijvende waterstand

Door te graven in de uiterwaarden krijgt de rivier bij hoog water meer ruimte. Hierdoor kan meer water door de rivier stromen bij een gelijkblijvende waterstand. Tijdens het werk is er veel overleg geweest met lokale organisaties over de uitvoering. Dit heeft er onder andere voor gezorgd dat het veel gebruikte fietspad is verlegd, dat de oude tankkazematten uit de koude oorlog periode zijn ingepast en dat er meer variatie in de oevers is gekomen voor extra natuurontwikkeling. Het overig deel krijgt de ruimte om zich te ontwikkelen tot natuurgebied, de bestaande oobossen zijn ook zoveel mogelijk ingepast in het ontwerp en kunnen blijven staan. Een aantal gebieden blijft voorsnog in agrarisch gebruik. Naar verwachting zal Staatsbosbeheer in 2014 het ingerichte deel van het gebied overnemen en het beheer als natuurgebied op zich nemen.

Betrokken partijen

De eerst komende jaren zal er een overgangsbeheer gevoerd gaan worden waarbij bepaalde delen worden uitgerasterd en waarbij er met behulp van lokale agrariërs vee wordt ingeschaard. Op de zonovergoten dinsdag 4 juni jl. werd het bereiken van de veiligheidsdoelstelling midden in de polder gevierd in aanwezigheid van vertegenwoordigers van betrokken partijen, overheden en omwonenden. Jan Willem van de Kamp van K3Delta heette iedereen van harte welkom met een mooie toespraak over het ontstaan van de plannen, samenwerking en de behaalde resultaten. Willy Ticheloven (Dienst Landelijk Gebied) heette iedereen van harte welkom met een mooie toespraak over het ontstaan van de plannen, samenwerking en de behaalde resultaten. Ook Arjen Snel (Staatsbosbeheer) en Jan Willem van de Kamp (K3Delta) richtten nog een woord aan het publiek. Na deze mooie woorden vertrok het gezelschap fietsend en wandelend door de polder, onder leiding van gidsen van Stichting Lingewaard Natuurlijk. Onderweg werd uitgebreid stilgestaan bij de behaalde doelstelling en de toekomstige plannen.

Kijkt u eens op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/deltaprogramma> voor meer informatie over de opgave om ons land veilig te houden bij hoge waterstanden.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Stichting Lingewaard Natuurlijk, Staatsbosbeheer, Stichting Natura Saned en K3Delta.

Zand en grind in historisch perspectief

Zand en grind horen tot de meest voorkomende materialen op aarde. Kusten van de zee, oevers van rivieren en meren bestaan vaak uit zand; in woestijnen in Afrika en Amerika is soms honderden kilometers niets anders te zien dan zand en ook het grootste gedeelte van de bovenste aardbodemlaag bestaat uit zand en grind. Toen de aarde nog jong was bestond er echter nog geen zand. Pas na verloop van tijd begon het oppervlak van stevige rotsen onder invloed van weer en wind en stromend water te verkrummelen tot heel kleine stukjes: de zand- en grindkorrels. Zandkorrels zijn op dezelfde wijze ontstaan als grindkorrels en kiezelstenen. Sommige zand- en grindsoorten zijn grover dan andere. Maar zelfs in de grofste zandsorten zijn de zandkorrels nog erg klein. In de meeste gevallen gaan er duizenden zandkorrels in een eetlepel. De meeste zandkorrels bestaan uit kwarts. Doordat kwarts heel hard is, kunnen zandkorrels van dit materiaal, de hardste rotsoorten in vreemde vormen slijpen via wind en water.

Met zand en grind komen we dagelijks in aanraking. Niet dat we elke dag in een zandbak zitten of een nieuw terras in de

tuin aanleggen. Maar om ons heen zien we de verwerking van deze grondstoffen in allerlei bouwprocessen. Zonder zand en grind zijn er geen wegen, tunnels of bruggen. En zonder zand en grind zijn er geen huizen, kantoren en winkels. Zand wordt ook gebruikt in filters voor drinkwaterproductie, voor het vervaardigen van schuurpapier en voor het bereiden van glas. We kunnen dus eigenlijk niet zonder deze natuurlijke grondstoffen die in veel soorten en kwaliteiten leverbaar zijn.

Bij de winning van zand wordt gebruikt gemaakt van een zandzuiger die het mengsel van zand, grind en water opzuigt. In de zandverwerkingsinstallatie die op het nieuwe fabrieksterrein is geplaatst wordt zand en grind gescheiden. Met behulp van speciale apparatuur kunnen ongeveer 40 soorten zand worden samengesteld. Heeft u interesse om de installatie een keer te komen bekijken? Dat kan, stuurt u dan een email naar t.haverkamp@k3delta.nl.

Om de installatie en de steenfabriek verder landschappelijk in te passen, is er een aantal jaar geleden een haag langs het

fabrieksterrein aangeplant. Aanvullend daarop is in overleg met diverse betrokkenen een plan opgesteld om zowel halverwege de polder als bovenop het fabrieksterrein zelf bomen aan te gaan planten. Zie het nieuwe inrichtingsplan op de achterzijde van deze nieuwsbrief.

Samenwerken in de polder

Toekomstig beeld vanaf de dijk voor de Essenpas

De afgelopen jaren zijn er veel wensen vanuit de omgeving ingebracht voor de uiterwaard. Samen hebben wij een inrichtingsplan opgesteld en deze is eind vorig jaar gepresenteerd in de veldschuur van Lingewaard Natuurlijk. Ook daarna hebben er diverse overleggen met onder andere de wijkverenigingen plaatsgevonden en zijn er nog een aantal wijzigingen aangebracht. Vooral de wens om een ruiterroute op te nemen in het plan heeft veel overleg met zich mee gebracht (het Waterschap moest hiermee instemmen in verband met de op- en afritten aan de dijk en met Staatsbosbeheer is er veel overleg gevoerd om de beheersbaarheid te kunnen waarborgen). Wij zijn er trots op dat hier nu overeenstemming over is. Daarnaast zijn

er extra wandelroutes in de vorm van laarzenpaden opgenomen. In totaal komt er circa 10 km aan wandelroutes bij met een ontsluiting vanaf de Essenpas en vanuit het Park Lingezegen.

Het doel van de nieuwe inrichting is om de resterende agrarische gronden te gaan betrekken bij het inrichtingsplan. Met het betrekken van deze gronden wordt het mogelijk om een aantal gewenste doelstellingen gerealiseerd te krijgen. Dit zijn natuurontwikkeling (de agrarische gebieden worden omgevormd naar natuur), cultuurhistorie (de Ambtswaard wordt volledig ingericht ten dienste van weidevogels en de aanwezige kolken worden opgeknapt) en recreatie (er

komen dus meer wandelroutes, een ruiterroute en diverse voorzieningen als bankjes en uitkijplaatsen). De doelstellingen worden mogelijk gemaakt door een deel ontgronding aansluitend aan de bestaande waterpartijen en door waardedalingssubsidie vanuit de overheid voor de omzetting van de agrarische gronden. Zie het nieuwe inrichtingsplan op de achterzijde van deze nieuwsbrief.

Afsluiting houdt voertuigen buiten

De polder is behoudens de woningen en het fabrieksterrein niet toegankelijk voor autoverkeer. Helaas zijn de afsluitingen de afgelopen zomer diverse malen vernield. Lingewaard Natuurlijk heeft zich continu ingezet om toch te komen tot een robuuste oplossing en die lijkt uiteindelijk ook gevonden. Vanaf heden is de ingang bij de Sprok definitief afgesloten voor al het autoverkeer. De ingang bij de Sportlaan is afgesloten met een stevige gemeentepaal. Bij deze ingang kunnen de hulpdiensten en de mensen met een ontheffing (grondeigenaren en pachters) de uiterwaard wel in komen. Politie en brandweer hebben zich eveneens ingezet om dit gerealiseerd te krijgen en houden het gebied ook extra in de gaten. Mochten er toch auto's zonder ontheffing in de polder komen dan wordt er direct proces verbaal opgemaakt.

Houdt u ook een oogje in het zeil?

Het beheer van de uiterwaard gebeurt in de toekomst grotendeels door Staatsbosbeheer. Op dit moment zijn er echter ook enkele agrarische percelen in particulier eigendom. We overleggen momenteel met de eigenaren om ook deze percelen om te vormen naar natuur. Het staat de eigenaren echter vrij om de agrarische percelen ook als zodanig te gebruiken. Er heeft op uitnodiging van Staatsbosbeheer overleg plaatsgevonden met de handhavers van de verschillende organisaties die actief zijn in de Bemmelse polder. De diverse handhavers in de uiterwaard werken daardoor goed samen en wij vragen u om mee te helpen. Dit door u goed te realiseren dat het gebied opengesteld is voor u als bezoeker en door geen afval te laten slingeren. Het laten slingeren van afval levert bovendien ook gevaar op voor dieren en planten in het gebied.

Constaateert u overlast en wilt u dit melden?

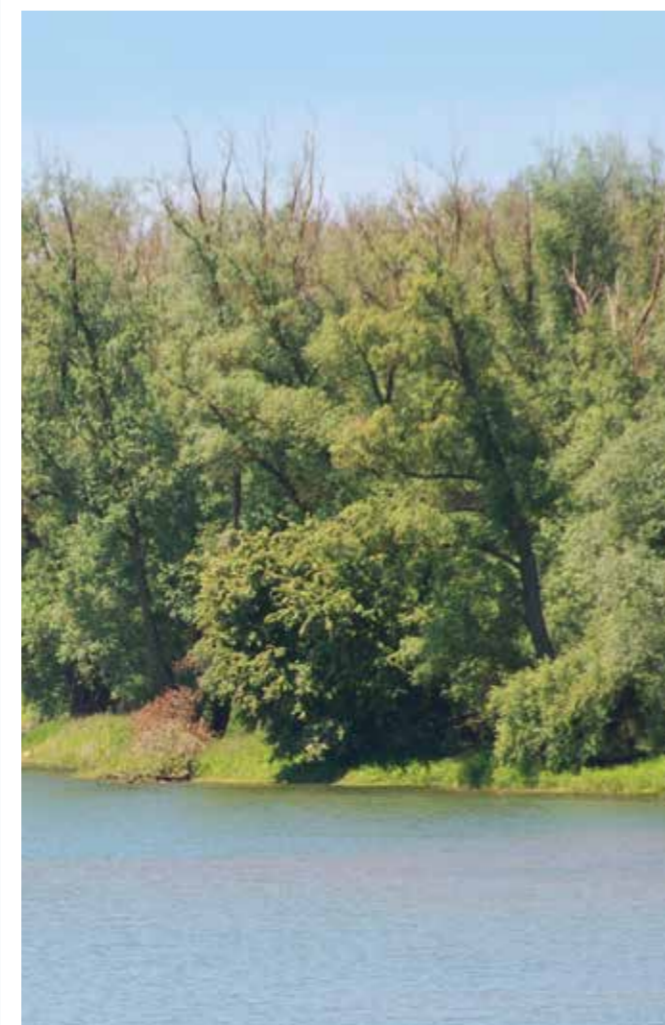
Wij stellen het erg op prijs wanneer u een oogje in het zeil houdt. Wilt u melding maken van overlast, spoedeisende zaken of andere dringende zaken m.b.t. gebiedsbeheer, dan kunt u de onderstaande gegevens raadplegen.

- Spoedeisende zaken: het algemene noodnummer 112
- Geen directe spoed, wel politie: 0900-8844
- Beheerszaken (vee, afval e.d.) Staatsbosbeheer Alexander van der Elst op 0612844827
- Beheerszaken recreatiestrandje: gemeente Lingewaard op 026-3260111

Kappen met beleid

De komende maanden wordt er op twee plekken in de polder beheer uitgevoerd door het wegzagen van bomen. De eerste locatie is de voormalige kleiwinning van Van der Mieden. De afgelopen jaren zijn hier spontaan schietwilgen gegroeid en deze worden nu gedeeltelijk weer gerooid vanwege de doorstroming bij hoog water. Met de provincie Gelderland is besproken dat een gedeelte kan blijven staan vooruitlopend op het nieuwe inrichtingsplan. Vanzelfsprekend worden de werkzaamheden onder ecologische begeleiding uitgevoerd en wordt er rekening gehouden met aanwezige flora en fauna.

De andere locatie waar onderhoud uitgevoerd gaat worden is ten zuiden van de recreatieplas. Hier worden een aantal hogere bomen tussenuit gezaagd om jonge aanplant de ruimte te geven om te groeien en om roofvogels geen nestgelegenheid te geven zo vlak bij de Ambtswaard (dit om predatie van weidevogels tegen te gaan). Zodra de werkzaamheden ter plaatse uitgevoerd worden zal er gedetailleerde informatie bij de ingangen worden opgehangen om u als bezoeker zo goed mogelijk te informeren.

Het Geluk van Lingewaard

Twaalf jaar geleden organiseerde Marjo Wiltging haar eerste 'Honderdmorgen'. Op verschillende wijzen kwam een kunstzinnige en culturele samenwerking tot stand tussen organisaties uit Lingewaard samen met kunstenaars. Thema's waren onder andere Het 300-jarig bestaan van het Panterdensch Kanaal en Zwervende Erven. In 2013 organiseert de Stichting Honderdmorgen Het Geluk van Lingewaard. Doel van dit project is organisaties en inwoners van Lingewaard samen te brengen via kunst, cultuur, muziek, theater en daardoor uitdrukking te laten geven aan wat voor hen Het Geluk van Lingewaard is. Wat maakt dat mensen zich verbonden voelen met elkaar en met hun omgeving?

Ook in de Bemmelse Waard heeft Het Geluk van Lingewaard plaats gevonden. Beide daar gevestigde bedrijven (Wienerberger en K3Delta) hebben als sponsor dit mooie evenement in onze gemeente mede mogelijk gemaakt. Naast een tijdelijk kunstobject ter hoogte van de steenfabriek is er ook een permanent kunstwerk in de vorm van een rust en uitzichtpunt langs het fietspad geplaatst.

Inrichtingsplan

Speciale toegang voor duikers en vissers

Wist u dat er gedoken wordt in de recreatieplas? Een aantal duikverenigingen maakt graag gebruik van de grote waterplas. Omdat de duikers veel zware spullen mee moeten nemen naar de plas en de uiterwaard afgesloten is voor auto's, is er in overleg een kleine afsluitbare voorziening op de parkeerplaats gemaakt waar een boldekar in kan staan. Hiermee kunnen de zware spullen naar de plas gebracht worden.

www.gelre-sub.nl - www.merou.nl - www.hsvdekarper.mijnhengelsportvereniging.nl

Contact

Voor meer informatie kunt u ook rechtstreeks contact opnemen met:

Stichting Lingewaard Natuurlijk - Reinier de Nooij - voorzitter@lingewaardnatuurlijk.nl - Tel. 06 38 007 327

Staatsbosbeheer - Jerry Wind - j.wind@staatsbosbeheer.nl - Tel. 0570 74 71 43

Stichting Natura Saned - Rob Koekkoek - saned@xs4all.nl - Tel. 06 53 398 072

K3Delta - Hans Hooijer - h.hooijer@k3delta.nl - Tel. 024 348 88 30

Titus Haverkamp - t.haverkamp@k3delta.nl - 024 348 88 57

K3Delta

Op goede gronden